

Samfundet S:t Erik
Stockholm

Till Länsstyrelsen i Stockholms län
Avdelningen för samhällsbyggnad
Box 22067, 104 22 Stockholm
stockholm@lansstyrelsen.se

Ansökan om byggnadsminnesförklaring av Fredhällsparken

Härmed vill vi väcka fråga om byggnadsminnesförklaring av Fredhällsparken i Stockholms stad.

Fredhällsparken är en del av det parkstråk som sträcker sig från Stadshuset till Tranebergsbron, och därutöver inkluderar Norr Mälärstrand och Rålambshovsparken. Det är det främsta exemplet på den riktning som benämns Stockholmsskolan eller Stockholmstilen ("The Stockholm Style"), den parkstil som skapades av svenska arkitekter på 1930-talet och som fick internationell uppmärksamhet och betydelse.

Fredhällsparken är ett av de absolut finaste och mest nydanande parkområden som skapats av Stockholms stads parkavdelning, inledningsvis under Osvald Almqvists tid som stadsträdgårdsmästare, och senare under Holger Bloms långa och synnerligen dynamiska period inom den riktning som idag benämns Stockholmsskolan. Den är också i många avseenden synnerligen välbevarad, särskilt med tanke på att det är cirka 80 år sedan den anlades. De ursprungliga intentionerna med samspelet mellan bostadshusen och gårdsplanteringarna är tydligt avläsbara. Parken är både ett *parkobjekt* i sig och en del av ett *grönt stadsbyggnads-element*. Den är en tidstypisk representant för övertygelsen att den offentliga parken var en kraft i samhället, som en plats för social samvaro och inte minst som en stärkande och utvecklande miljö för barnen, med vistelse i frisk luft med lek och bad. Även nationellt och nordiskt är parken ett framträdande exempel på modernismens landskapsarkitektur och för det som ibland brukar kallas "hus i park".

Fredhällsparken nådde internationell ryktbarhet redan strax efter dess tillkomst, bland annat genom att fotografen K W Gullers ikoniska fotografi av badande barn spreds i internationella tidskrifter. Parken presenterades redan i början av 1940-talet av den schweiziska arkitekten Ernst Zietzschmann i artikeln "Stockholms Parkanlagen" med en ingående introduktion till den av Blom introducerade Parkleken i tidskriften *Das Werk*. Även den framträdande brittiska landskapsarkitekten Peter Shephard publicerade Gullers fotografi i sin välkända och sedan länge klassiska bok *Modern Gardens* (1953), vilket visar vilken ryktbarhet Stockholms parkförvaltning med Holger Blom i spetsen hade erövat. Fredhällsparken var en av de parker som förevisades när IFLA (International Federation of Landscape Architects) 1952 höll sin kongress i Stockholm och när Stockholm stod värd för den FN-organiserade lekplatskonferensen

Post- och besöksadress	Telefon	E-kontakt	Plusgiro	Bankgiro	Org.nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	kansli@samfundetsterik.se www.samfundetsterik.se	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950

European Seminar on Playgrounds: Activities, Objectives and Leadership 1958 var det denna typ av lek- och parkmiljöer som tilldrog sig de medverkande forskarnas och professionellt verksamma landskapsarkitekternas uppmärksamhet. Parken är likaså ingående presenterad i *Stockholms parker. Innerstaden* (1986) av Bertil Asker och i *Utanför staden. Parker i Stockholms förorter* (2000) av Thorbjörn Andersson.

Fredhällsparken står nu inför ett akut hot genom den fullskaliga fotbollsplan som Stockholms stads idrottsförvaltning planerar att bygga i parken. Fotbollsplanen kommer helt att ödelägga parkens karaktär och dess betydelse såväl i ett stadsbyggnadssammanhang som i ett trädgårds-historiskt perspektiv. Det gäller tolkningen av det sammanhang som parken är en del av och framför allt hur den tidens landskapsarkitekter konsekvent arbetade med befintlig vegetation och uppväxta träd för att därigenom skapa de generösa och informella parkrum som just Fredhällsparken är en så framträdande representant för. De träd som vid tillkomsten av parken fick utgöra stommen i gestaltningen ger tillsammans med det lågmålt hållna uttrycket med associationer till hagmark och ängslandskap än idag parken dess speciella karaktär.

Den planerade fotbollsplanen med dess genomgripande förändring av ett av stadens viktigaste gröna kulturarv, utan hänsynstagande till konsekvenserna av förslaget, är ur kulturhistoriskt och landskapsarkitektoniskt perspektiv sällsynt hänsynslös. En fullskalig fotbollsplan med omfattande stödmurar i den sluttande terrängen, kringliggande vägar, staket, belysning med mera som kommer att uppta nästan hälften av parkens yta är inte att sköta och utveckla Stockholms parker och natur i enlighet med Stockholms parkprogram. Ett stort antal träd skulle behöva avverkas, bl.a. en dubbelstammig jätteek. De rumsliga sammanhangen går dessutom förlorade då fotbollsplanen placeras i ett läge där den anslutande parken på andra sidan Adlerbethsvägen separeras från Fredhällsparken. Bollplanen påverkar ytterst negativt dessa aspekter.

Ingen av Stockholms historiska parker är byggnadsminnesförklarad, vilket lämnar dem öppna för förändringar och omfattande nybebyggelse. **Fredhällsparken bör av ovannämnda skäl vara den första att skyddas som byggnadsminne.**

Stockholm den 4 april 2018

Catharina Nolin

Professor i konstvetenskap vid Institutionen för kultur och estetik, Stockholms universitet och forskare med inriktning på historiska parker och gestaltade landskap

För Samfundet S:t Erik:

Monica Andersson
Ordförande

Fredrik von Feilitzen
Styrelseledamot

Post- och besöksadress	Telefon	E-kontakt	Plusgiro	Bankgiro	Org.nr.
Köpmangatan 5, nb 111 31 STOCKHOLM	08-21 09 24	kansli@samfundetsterik.se www.samfundetsterik.se	15 70 57 - 1	820-1550	80 2003 - 3950